

Értékmentők

Immár harmadszor vehettem részt a Petri-tanítványok baráti körének találkozásán. Valamennyi alkalommal azzal a jóleső érzéssel ültem be az orvosok közé, hogy léteznek még hazánkban — ha egyre kevesebb is — olyan társaság, amely a zászljára az értékek megőrzését, ápolását és átadását tűzte ki jelszavul. Szellemi életünk aggasztó leépülése közepette egy ilyen mozgalom erőt és reményt adhat, hiszen a tudományos élet reprezentánsainak tömörülése példát mutat más területeknek is.

Köztudott, hogy Petri Gábor, mint a szegedi sebészeti klinika volt igazgatója, az egyetem egykori rektora, minden szempontból olyan iskolát teremtett a Tisza-parti városban, aminek hatása kisugárzott Európára. Nos, az elmúlt hét végén a kör tagjai közül közel 200-an jöttek össze az orvosegyetem Apáthy kollégiumának disztermében.

A Petri-család tagjain kívül megjelentek az egyetem vezető professzorai is, köztük a rektorhelyettes, Minkel Emil.

Karácsonyi Sándor, a sebészeti klinika igazgatója beszámolt arról, hogy az elmúlt évek alatt az intézet miként sáfárgodott a Petri-örökséggel. Kötelességének érezte azt is elmondani, a Petri-tanítványok, tehát a klinika kollektívája hogyan fejlesztette tovább a korábbi tudományos eredményeket. A további előadások jól tükrözték, hogy a mester tanítványai jelenleg milyen sebészeti szakterületeket művelnek sikeresen. Kulka Frigyes beszámolt arról, hogy egy mellkassebész munkája mennyire függ egy altatórvéscsőtől vagy gégeszsebészétől, s miként sokszorozzák meg egymás lehetőségét. Mint potenciális betegnek is jólesett hallani, ami a referátumból ki-giumának disztermében.

képviselői nemcsak a szűk szakmájukban, hanem az „egész” beteg ember gyógyításában gondolkodnak, és azt az utat keresik, amely a szakterületek orvosainak sikeres együttműködését eredményezheti. Csikos Mihály a nyelőső, Petri István a gyomor daganatainak sebészeti kezeléséről szolt, Gergely Mihály pedig a hasnyálmirigy-betegségek műtéteiről tájékoztatta a hallgatóságot. Az előzői összefoglalóból számomra is kiderült, a gyomor- és hasnyálmirigy-betegségekről elhangzott beszámolók nemzetközi teljesítményeket reprezentálnak.

A baráti kör tagjai szombaton megkoszorúzták a sebészeti klinikán és a kísérletes sebészeti intézetben mesterük emléktábláját. A hagyományoknak megfelelően az összejövetelen az NSZK-beli Leibinger és más műszergyártó cégek bemutatták termékeiket.

H. M.

A Royal kávéházban

Fórum az emberi jogokról

Hogy miért éppen ma lesz fórum az emberi jogokról a Royal irodalmi kávéházban? Tulajdonképpen egyszerű: szinte napra pontosan negyven éve, 1948. december 10-én fogadta el az ENSZ közgyűlése az Emberi jogok egyetemes nyilatkozatát. Am ez önmagában még kevés lenne ahhoz, hogy komoly tudós emberek összegyűljenek és beszélgessenek, vitatkozzanak. Éppen ezért mégsem annyira egyszerű dolog. Hogy mi teszi bonyolulttá, és — bízom benne — érdekfeszítővé? Nemzetközi vonatkozású és hazai indokokat egyaránt lehet keres-

ni e kérdésre. De fölmerülhet az is: hogyan biztosítják külföldön és itthon az ember alapvető jogait? Magyarország 1976-ban csatlakozott két, 1966-ban megjelent nemzetközi egyezségkormányhoz — milyen belső jogi szabályozásra volt szükség ahhoz, hogy tartani tudjuk magunkat az egyezményhez? Elképzelhető-e ellentmondás az emberi jogok nemzetközi deklarációja, s a hazai belső jogi szabályozás között?

Köztudott, hogy Magyarországon új alkotmány készült: miért van erre szükség? Mi az, ami túlhaladott

a régiben? Hogyan szabályozza majd a sztrájkjogot, az egyesületi és gyűlékezési jogot, napjaink belpolitikai életének sarkalatos pontjait? Milyen jogon tiltott be a rendőrség az utóbbi időben több tüntetést is? Volt-e hozzá joga, lesz-e az új alkotmány alapján? Hogyan szabályozzák majd a pártalapítási lehetőséget? Hova fordulhat ilyen típusú jogserméle esetén a magyar állampolgár? Fordulhat-e bírósághoz, ha szerinte igazságtalannul tartották őrizetben, ha megverték a rendőr, ha nem engedték felvonulni? Kedvesinálónak talán ennyi is elég. Pedig több lényeges problémakörrel még szó sem esett, például a romániai menekültek nemzetközi és hazai jogrendszerrel egyaránt érintő helyzetéről.

Ez azonban csak vázlat. Bővebb „megrajzolás”: ma este 6 órakor a Royal irodalmi kávéházban. S akik megválaszolják e sor izgalmas kérdést: Nagy Károly professzor és Bodnár László docens a nemzetközi, Szamel Lajos professzor a közigazgatási jog szakértői, valamint Fedor Attila, a Csongrád Megyei Bíróság elnöke, aki a bírói gyakorlat érdekeségeiről tud számot adni.

Egy izgalmas beszélgetés reményében vár minden érdeklődőt ma este a műsorvezető:

Balogh Tamás

Az orgonaszó babonázta meg

Négy évtizede, hogy szegedi nemzedékek zenei nevelésén fáradozik, pótolhatatlan közösségeket tart életben, és öregbíti hírnevét a városnak a zene által. Ez alkalomból szombaton délután a Deák Ferenc Gimnáziumban jubileumi hangversenyt rendezett a Bartók Béla Művelődési Központ, az ünnepelt vezényelt: Erdős János karnagy.

*
— Szokatlan kulturális esemény az ünnepségnek ez a formája. Hogyan fogadta ezt a közönséget?

— Meglepett. Ha jól emlékszem, egy beszélgetés alkalmával véletlenül került szóba, mióta vezényeltek. Hogy akadt, akinek föltűnt a kerek évforduló, igazán megdöbbentő.

— Mint tanár, hol kezdte pályafutását?

— Szeghy Endre professzor tartott maga mellett a főiskolán. Nyolc esztendő után, 1956-ban, létszámcsoökkentés miatt, a gyakorló iskolába kerültem tanárnak. Akkortól vezetem egyébként az iskola ének-karát, addig a főiskolára volt az enyém. Nem maradtam fölött kórus nélkül sem, mert 58-ban vettem át a MÁV Hazánk énekkart. Közben Vaszy visszakerült Szegedre, és megpezdítette az egész város zenei életét. Szécsi Józseffel kerestük meg oratóriumkórus-alapítás ügyében. Voltak ennek Szegeden hagyományai, szeretttük volna fölleveníteni. Ne felejtse el, indult a szabadtéri is. Ez a pár év rendkívül lelkesítő volt, a város zenei életének termékeny időszak. Úgyhogy, bár érzelgősen érintett a létszámcsoökkentés, hamar megszerettem az új munkakörömet, s lelkesített engem is az emberekben akkor megnövekedett közreműködési vágy. Még egy emlékeztető eseményt hadd idézzek, a 60-as országos dalostálatkozót. Több mint 50 énekkar lépett föl a Dóm színpadán.

— Mit hozott a következő évtized?

— Tanítottam, veztettem a kórusaimat, s elvégeztem az egyetem pedagógia szakát.

A 60-as és a 70-es évek között kezdődtek az azóta rendszeres külföldi szerepléseim. A gyakorló iskola gyerekkórusával Lengyelországba utaztunk először. Megjegyzem, ezek a vállalkozások szülői áldozatok nélkül lehetetlenek lennének.

— Most, hadd soroljak néhány ténylet: betanítója a Zenebarátok kórusának, 71-ben megalapítja az Ifjú Zenebarátok Kórusát, 74-ben lett a KOTA megyei szervezőtitkára, ugyanerre az időre esik, tehát az 1970–80 közötti évtizedre, hogy másodsor is megkapja a Szocialista Kultúraért kitüntetést, városi alkotói díjjal részesül első alkalommal, kiváló tanárnak minősítették. Fesztiválok, sikerek, szóval pályájának csúcspontján minden megadatott.

— Legjobban az élő kórusmozgalomnak örülök. Vegyük példának az Ifjú Zenebarátokét. Ezt azért kezdeményeztem, hogy legyen meg a folyamatosság az énekkarok működésében, maradjon meg a közösség az azt igénylő tagoknak. Az ifjúsági kórusaink szépen dolgoznak, inkább a középnevezőket hiányolom.

— A jelenlegi körülmények nem csinálnak kedvet az énekléshez.

— Nézze, az utóbbi évtizedekben a kulturális ágazat egy dologhoz hozzászokhatott, a pénztelenséghez. A mi esetünk, a közös éneklés mozgalma szerintem három feltételtől függ: kellene a kórustagok, kétségtelenül szükségesek a nagy egyéniségek a közösségek vezetéséhez, és nélkülözhetetlenek a mecénások. Gondoljon a Démászra, a Juhász Gyula, a Bartók Béla Művelődési Központ, a MÁV Művelődési Házra. Egyébként úgy tapasztaltam, a város és a megye tanácsai vezetői körében is mindig voltak pártfogóink.

— Kóruskrónikás hogyan lett?

— Régóta gyűjtöm az adatokat, újságcikkeket, meghívókat, a város kórusmozgalmának dokumentumait. 1983-tól, mióta nyugdíjas vagyok, több lett az időm is. A Somogyi Könyvtárban végzett kutatásaim és saját tapasztalataim közreadásával az volt a célom, hogy az idén kerek évforduló, 125 éves szegedi kórusmozgalmat megörökítssem, hogy alapot adjak egy mélyreható elemzésnek.

— Milyen munkák férnek a nyugdíjas karnagy hét-köznapjába?

— Van egy nagyon megtisztelő megbízatásom, föl-kértek Szeged zenei életének felszabadulás utáni korszaka megírására, a városmonográfia készülő kötetéhez. Most adtam le a Filharmónia újabb hangversenykalauz-füzetét, előlátom a KOTA titkári feladatait, s természetesen tartom kórusaimnak a próbákat.

*
— Siófokon a szülői ház a templom mellett állt. Onnan szűrődött ki a gyönyörű orgonamuzsika, amely megbabonázta a kisfiút... a kamasz a kőszegi tanítóképzőben már vezényel... a diák hadifogoly esténként a Szózatot tanítja sorstársainak, ha majd hazajönnek, élénkezik... A tanár karnagy hű maradt második otthonához, a volt főiskolához, ahová először vezetett az útja, hű maradt a városhoz, Szegedhez.

M. E.

Zoltánfy-képek kerestetnek

A szegedi Móra Ferenc Múzeum, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége szegedi csoportjának támogatásával emlékkiállítás rendez a nyáron, 44 éves korában, autóbalesetben elhunyt Zoltánfy István szegedi festőművész alkotásai-ból. A szervezők szándéka szerint a Horváth Mihály utcai Képtárban 1989. februárjában és márciusában bemutatják, a két évtizedes művészpályát keresztem-szetét, a lehető legteljesebb képet adva a sajátosan egyéni alkotói törekvéséről — a fellelhető anyag lehetőségei szerint.

A közgyűjteményekben található művek mellett szükség lenne a magánszemélyeknél lévő festményekre is. Ezért azzal a kéréssel fordulunk azokhoz, akiknek birtokában Zoltánfy-festmény van, hogy postai lapon, vagy levélben jelentkezzen név, lakcím,

esetleg telefonszám és az alkotás adatainak (a festmény címe, mérete, keletkezési dátuma stb.) megjelölésével 1988. december 15-ig a következő címen: Szuromi Pál művészettörténész, Szeged, Fekete-ház, Somogyi utca 13. 6720.

A hagyaték felmérése, a szervezés megindítása, a kiállítás megtervezése, a katalógus elkészítése érdekében a szervezők kéri a Zoltánfy-művek tulajdonosait, jelentkezésükkel és a festmények kiállításra történő felajánlásával segítsék elő a nemes és fontos vállalkozás sikerét. A minél teljesebb művészi pályakép fontos adalékul szolgálhat a fiatalon, tragikus körülmények között megért alkotói élet hiteles művészettörténeti értékeléséhez.

Móra Ferenc Múzeum
Magyar Képző- és Ipar-
művészek Szövetsége
szegedi csoportja

Népfőiskola Zsombón

Megkezdte „tanévét” Zsombón, a Wesselényi iskolában működő tanyai népfőiskola. Ezen a télen is hertenként kétszer találkoznak, és neves tudósokkal beszélgetnek. A hangsúly a beszélgetésen van, a vendég néhány perces bevezetője után azonnal kérdés-felelet lesz az estből. Az érdeklődésre jellemző, hogy az este 6-kor kezdődő foglalkozások igen sokszor tízór, fél tizenegykor érnek véget. A pénteki

megnyitón nyilvánvaló lett, rövid lesz az idei tél, mert számos olyan téma akadt, amit legfőképpen a következő télen tudnak megtárgyalni. Sokan segítenek a szervezésben Sipos Mihálynak, az iskola igazgatója, a szakszövetkezet és a szegedi Somogyi Könyvtár is. A késedelem kezdés oka egyébként az volt, hogy az eddigi palackos-gáz-fűtésről most tértek át a vezetékcső gázra, de a szerelés elhúzódott.

Száz éve született Stern Dávid

A szegedi munkásmozgalom egy tevékeny és a megszokottól némileg eltérő életpályát befutó alakjáról, Stern Dávidról emlékezünk meg, aki 1888. december 5-én az Arad megyei Háromalmáson (Románia) született. Apja a családdal az első világháború előtt költözött az Alföldre és Abonyban telepedett le. Fia, Dávid 1917-ben Szegedre került és mint divatárú-kereskedősegéd különböző cégek-nél kereste meg szűkös kenyerét. A kor forradalmi légköre őt is izgalommal töltötte. A szegedi kulturális élet vonzásába került, amely ezekben az időkben ugyancsak tele volt a változások igénylésével. Stern Dávid színházlátogató, irodalomkedvelő, mozgóképfő-fia-talembereként élt itt, és a politikai mozgalmak is von-

zótták. A Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Szövetsége szegedi csoportjának tagja lett, és nyomban a szociáldemokrata pártba is belépett. Tevékenységéről a családjánál megmaradt iratai és a szegedi munkásszínjatszár elterülő készült számos fénykép tanúskodik. Munkásságára felfigyeltek, a pártban a kultúrbizottság tagja lett, és 1943-ban a végrehajtó bizottságba is beválasztották. A Hét vezér utcai munkásművelődési központ elnöke lett, ahol színjátszóból rendezővé fejlődött. A harmincas években az ő rendezésében adták elő Gorkij: Éjjeli menedékhely, Bródy Sándor: A tanítónő, Heymans: Remény című darabjait. Lelkese-dése, áldozatkészsége nem ismert határt.

1944. április első napjaiban 358 ismert baloldali gondolkodású férfit és asszonyt hurcoltak el Szegedről. Stern Dávidot társaival Nagykanizsára szállították. 1944 júliusában Sárvárról került az utolsó, családjuhöz írott levele. A családtagok tudomása szerint megtagadta a menetelést Ausztria irányába, amiért a kísérő német őrség egyik katonája agyonlőtte.

Neve sem a szegedi zsinagóga mártiroknak szentelt emléktábláján, sem a belvárosi zsidótemető emlékkövein nincs felvéve. Csálódja az 1978-ban elhunyt özvegyének, Pleskó Mária-nak sírkövére vésette fel Stern Dávid adatait. Tete-me ismeretlen helyen nyug-szik. Emlékének ezzel a néhány sorral áldozunk.

O F

Karácsonyi énekek

Novum-kazetta

— erők felhasználásával. (Az egyenesen a Szent István tér 3. szám alatt berendezkedett irodában naponta 2-től 6-ig árusítják is, csüdtörtéktől.) A Gyüdi Sándor

vezette Canticum kórus és Peskó György orgonaművész produkciói a budavári evangélikus templomban vették fel; csak Peskó György és a templom nem szegedi, a hangmérnöktől (Tóth Zoltán) a sokszorosított (Telekom gmk) min-denki.

A kamarakórus remekel, sem őket, sem Peskó Györgyöt nem kell bemutatni a közönségnek, a felvétel profi színvonalú, az anyag jól szerkesztett — a kazetta jó szívvel ajánlható karácsonyi hangulatteremtőnek. Vagyis a Novum első terméke minden bizonnyal sikeres lesz. A kft. célja a szegedi szellemi termékek, értékek felderítése és terjesztése — az egész országban. A könyvkiadás és -forgalmazás mellett engedélye van video- és hangkazetták gyártására és forgalmazására. Pillanatnyilag a sándorfalvi Budai Sándor citerazenekar felvételeit készítik elő, s a kft. megbízásából több kötetet is dolgoznak már a szerzők. A könyvek valószínűleg aktuálisukkal jelentenek majd szenszációt, hiszen három héttel a kéziratok leadása után megjelenhetnek. Új terjesztési formákat is „bevet” a kft., hogy minél előbb láthassuk, hallhassuk, olvashassuk Szeged — ezzel is pezsdülő — szellemi életének produktumait.